

LAKIALOITE 140/2005 vp

Laki sukusolujen ja alkioiden käytöstä hedelmöityshoidossa

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki sukusolujen ja alkioiden käytöstä hedelmöityshoidossa. Ehdotuksen mukaan hedelmöityshoitoa saataisiin antaa avioparille, joka kärsii tahattomasta lapsettomuudesta. Hoidossa saataisiin

käyttää parin omia sukusoluja sekä parin omia alkioita. Hedelmöityshoidoissa saataisiin luoda alkioita kerralla vain se määrä, joka viedään naisen raskauden aikaansaamiseksi.

PERUSTELUT

Lapsettomuus on kasvamassa yhä suuremmaksi ongelmaksi. Viime vuosina tahaton lapsettomuus on yleistynyt siinä määrin, että sen uskotaan koskevan jopa 15 prosenttia pareista. Hedelmöityshoitoja koskevalle lainsäädännölle onkin suuri ja pikainen tarve. Hedelmöityshoitosten antamiseen liittyy laajoja eettisiä kysymyksiä liittyen ihmisarvoon, perheeseen, lapsen oikeuksiin, isyyteen ja äitiyteen. Lapsettomuuden yhteiskunnallisten syiden hoitamiseen ei tässä aloitteessa puututa laajemmin, mutta on todettava, että pareja tulisi kannustaa lasten saamiseen ennen kuin biologiset syyt heikentävät naisen mahdollisuuksia tulla raskaaksi ilman lääketieteellistä apua.

Aloitteessa ehdotetun lain päätavoitteina ovat lapsettomuudesta kärsivien perheiden tukeminen ja hedelmöityshoitosten avulla syntyneiden lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaaminen. Aloitteessa ehdotetaan, että hedelmöityshoitoa

saataisiin antaa parille, joka kärsii tahattomasta lapsettomuudesta. Parilla tarkoitetaan avioliitossa elävää naista ja miestä. Avioliittoperhe on yhteiskunnan perusyksikkö, joka on myös lähtökohtaisesti paras perusta lasten saamiselle. Lasten kannalta on turvallisinta, että vanhemmat ovat tehneet julkisen ja laillisen sopimuksen yhteiselämästä.

Pohjoismaisen lainsäädännön lähtökohtana on ollut, että hedelmöityshoitoa annetaan lääketieteellisin perustein pariskunnan tahattoman lapsettomuuden hoitamiseksi. Hedelmöityshoitoja ei ehdoteta annettavaksi tilanteissa, joissa lapsettomuuden syy ei ole lääketieteellinen. Sen vuoksi hoitojen piiriin ei sisällytetä naispareja tai yksinäisiä naisia, joiden kohdalla lapsettomuus perustuu elämäntilanteeseen. Lapsi voi kasvaa toivottuna ja rakastettuna myös muunlaisessa perhemuodossa kuin naisen ja miehen solmimassa parisuhteessa. Lainsäädäntöä on kui-

tenkin pyritty johdonmukaisesti kehittämään siihen suuntaan, että jokaisella lapsella olisi isä. Myös hedelmöityshoitolaian eettisenä lähtökohdانا tulee kunnioittaa lapsen oikeutta sekä äitiin että isään. Hedelmöitymistapa ei saa ratkaista lapsen asemaa perheen tai yhteiskunnan jäsenenä. Yhteiskunta on kehittynyt siihen suuntaan, että isättömiä lapsia on aikaisempaa enemmän, mutta tätä kehityssuuntaa ei voida pitää myönteisenä eikä sitä tule lailla edistää.

Jos sukusolujen ja alkioiden luovuttaminen hyväksyttäisiin, olisi tärkeää mahdollistaa se, että lapsi saa tiedon biologisesta vanhemmastaan. Kuten perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan (PeVL 59/2002 vp), oikeus henkilökohtaiseen identiteettiin liittyy perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän suojan piiriin. On tältä kannalta ongelmallista, jos henkilön alkuperästä on viranomaisella tietoa, johon hänellä itsellään ei ole tiedonsaantioikeutta. Tässä aloitteessa esitetystä mallissa lapsen oikeus tietää biologiset vanhempansa toteutuisi.

Hedelmöityshoidoissa käytettävät sukusolut ja alkiot

Ehdotetun lain mukaan hoidossa saataisiin käyttää vain parin omia sukusoluja sekä parin omia alkioita. Keinohedelmöitys on eettisesti ongelmattominta avioparin omilla sukusoluilla. Lapsen biologinen alkuperä on osa hänen identiteettiään. Perimän samuus ei ole perhesuhteissa ja inhimillisen kulttuurin siirrossa merkityksetön asia. Vanhemmuus on biologista, sosiaalista ja juridista. Lapsen oikeudellinen ja sosiaalinen asema on selkein ja turvallisin silloin, kun hän on avioliitossa olevien vanhempiensa biologinen lapsi. Lakia säädettyäessä on tärkeää pitää ensisijaisena lapsen, heikoimman osapuolen, etua. Myös kirkkohallitus asettui hedelmöityshoitolaian valmistelua koskevassa lausunnossaan tälle linjalle.

Hedelmöityshoitoihin liittyy ihmiselämän alun eettisiä ongelmia. Biologisesti tarkastellen ihmisen elämä saa alkunsa hedelmöityksessä. Hedelmöityksen jälkeen yksilön kehityksessä ei

ole mitään ratkaisevaa käännekohtaa, jossa alkion tai sikiön voitaisiin katsoa saavuttaneen ihmisyyden. Jokainen hedelmöittynyt munasolu, tsygootti, on geneettiseltä eli perinnöllisyysteelliseltä kannalta katsoen ainutkertainen ihmisyksilö. Siitä kehitys tapahtuu jatkuvana prosessina syntymään ja aina aikuisuuteen asti. Maailman lääkäriliitto linjasi vuonna 1948 Geneven julistuksessaan ihmiselämän alkamisen rajan hedelmöitymiseen. Siellä sanotaan: "Pidän ihmiselämää hedelmöitymisestä lähtien mitä suurimassa arvossa enkä uhkauksistakaan käytä lääkärintaitoani ihmisyyden lakeja vastaan."

Aloitteessa ehdotetaan, että hedelmöityshoidoissa saa luoda alkioita vain sen määrän, joka on tarkoitus viedä naiseen kuukautiskierron raskauden aikaansaamiseksi. Keinoalkuisen hedelmöityksen seurauksena syntyneitä ihmisalkiota tulee kohdella ihmisarvoisella kunnioituksella. Koeputkihedelmöityksessä syntyy nykyisin ylimääräisiä alkioita, joita ei siirretä kohtuun ja jotka joko pakastetaan käytettäväksi myöhemmin hyötykäyttötutkimusmateriaalina tai ne tuhotaan. Lääketieteellisen tutkimuksen ja hoidon lähtökohdانا tulisi olla ihmiselämän kunnioittaminen kaikissa tilanteissa ja myös keinoalkuisen hedelmöityksen seurauksena syntyneitä alkioita tulisi kohdella ihmisarvoisella kunnioituksella. Esimerkiksi Saksassa on rangaistavaa tuottaa enemmän kuin kolme alkioita kerralla ja kaikki tuotetut alkiot on vietävä naiseen raskauden alkuun saattamiseksi saman kuukautiskierron aikana. Kun alkioita ei tuoteta varastoon, niiden tuhoamiseen liittyvää eettistä ongelmaa ei synny.

Luovutettujen alkioiden käytöstä ehdotetaan tehtäväksi poikkeus tilanteessa, jossa alkioita on jo ehditty luoda ja hoitoa saanut nainen menehtyy. Naisen kuoltua kesken hoitojen alkiot saadaan suostumuksen perusteella luovuttaa käytettäväksi toisen parin hoidoissa. Samalla eettisellä perusteella hedelmöityshoitoa on mahdollista jatkaa miehen kuoltua äkillisesti hoitojen aikana sen jälkeen, kun alkioita on luotu.

Alkioiden valikointi ja hoitojen ikäraja

Aloitteessa ehdotetaan, ettei hedelmöityshoitoja annettaessa alkioita saisi valikoida. Alkiodiagnostiikan eettinen lähtökohta on yksilön ominaisuuksiin perustuva valikointi, jossa esimerkiksi kehitysvammaiselle ei anneta oikeutta elämään, ja samalla osoitetaan, että vain terveet lapset ovat tervetulleita tähän yhteiskuntaan. Ihmisyksilön elämä alkaa hedelmöitymisessä, ja kun alkioita valikoidaan, ei valikoida enää pelkkiä ominaisuuksia, vaan yksilöitä. Lasten hankkimiseen luonnonmenetelmällä liittyy aina riski lapsen vammautumisesta tai perinnöllisestä sairaudesta. Hedelmöityshoitoa koskevan lainsäädännön tulisi asettaa hoitoon turvautuvat mahdollisimman pitkälle samaan asemaan kuin luonnonmenetelmällä lapsia hankkivat. Lainsäädännöllä ei tule antaa viestiä, ettei sairaan lapsen saaminen ole Suomessa hyväksyttyä. Sairauden ja vammaisuuden ehkäisy on sinänsä oikea tavoite, ja tästä syystä sukusolujen valikointi sallitaan ehdotetussa laissa. Tällöin kysymyksessä ei ole yksilöiden vaan solujen valikointi eettisellä perusteella.

Hedelmöityshoitoa ei hallituksen antamassa esityksessä HE 76/2002 vp ehdotettu annettavaksi 46 vuotta täyttäneelle naiselle. Perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että lääketieteellisten hoitojen antamista ei ole sidottu ikärajiin ja että perusoikeusjärjestelmän kannalta on asianmukaista jättää naisen iän vaikutus hedelmöityshoidon antamiseen lääkärin harkittavaksi. Sosiaali- ja terveysvaliokunta (StVL 14/2002 vp) sen sijaan arvioi, että koska raskautteen ja synnytykseen liittyvät riskit ja ongelmat ovat yleisempiä ja suurempia ikärajan ylittäneillä kuin nuorilla naisilla, ikärajan säätäminen on

perusteltua. Tässä aloitteessa ei ole ehdotettu säädettäväksi ikäraja. Lähtökohtana tulee kuitenkin olla luonnollisen hedelmällisyyden jäljittely, joten hoitoja ei tule antaa vaihdevuodet ohittaneille naisille. Lapsen kannalta on tärkeää, että vanhemmat ikänsä puolesta jaksavat suorittaa hoito- ja kasvatusvastuusta. Lääkärin harkittavaksi jää yksittäistapauksittain potilaan yksilöllisten ominaisuuksien ja terveydentilan perusteella, olisiko raskaus turvallinen sekä naisen että syntyvän lapsen kannalta.

Aloitteen mukaan hedelmöityshoidossa ei saisi käyttää kenenkään sukusoluja tai alkioita ilman hänen suostumustaan. Hoidossa ei saisi käyttää sukusoluja eikä alkioita, joiden perimään on puututtu tai joita on käytetty tutkimustoiminnassa. Myöskään toisintamalla saatuja alkioita ei saisi käyttää. Sijaissynnyttäjän käyttöä ei ehdoteta sallittavaksi. Rikoslakia tulisi kiireellisesti muuttaa siten, että hedelmöityshoitolaian rikkomista koskevat rangaistussäännökset lisätään rikoslakiin.

Hedelmöityshoitoa saivat antaa siihen luvan saaneet terveydenhuollon toimintayksiköt sekä hedelmöityshoitoon perehtyneet erikoislääkärit. Luvan myöntäisi hakemuksesta Terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle kuuluvat lupa-asiat käsiteltäisiin oikeusturvakeskuksen yhteydessä toimivassa raskauden keskeyttämis- ja sterilointiasioiden lautakunnassa, jonka nimi tulisi pikaisesti muuttaa sisältämään myös hedelmöityshoitoihin liittyvät asiat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sukusolujen ja alkoiden käytöstä hedelmöityshoidossa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään keinosiemennyksen, koeputkihedelmöityksen tai muun sellaisen hedelmöityshoidon antamisesta, jossa ihmisen sukusolu tai alkio viedään naiseen raskauden aikaansaamiseksi.

Tämän lain säännökset sukusoluista koskevat myös sukusolujen esiasteita. Hedelmöityshoitoa ei tässä laissa pidetä toimenpidettä, jolla miehen käsittämätöntä ja varastoimatonta spermaa viedään naiseen ilman, että lääkärin ammatin harjoittamiseen oikeutettu henkilö tässä toimessaan tai muu ulkopuolinen henkilö korvausta vastaan osallistuu toimenpiteen suorittamiseen.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *parilla* naista ja miestä, jotka elävät keskenään avioliitossa;

2) *palvelujen tuottajalla* sellaista terveydenhuollon toimintayksikköä ja lääkäriä, joka on saanut 12 §:ssä tarkoitetun luvan; sekä

3) *terveydenhuollon toimintayksiköllä* kansanterveyslaissa (66/1972) tarkoitettua terveyskeskusta, erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) tarkoitettua sairaalaa ja siitä erillään olevaa sairaanhoidon toimintayksikköä, sairaanhoitopiirin kuntayhtymän päättämää muuta hoitovastuussa olevaa kokonaisuutta sekä yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990)

tarkoitettua terveydenhuollon palveluja tuottavaa yksikköä.

3 §

Sukusolujen ja alkoiden käyttö hedelmöityshoidossa

Hedelmöityshoidoissa saadaan tässä laissa säädetyn edellytyksin käyttää ainoastaan hedelmöityshoitoa saavien omia sukusoluja ja alkioita.

Jos nainen, jonka sukusolua on käytetty alkion muodostamiseen, kuolee ennen alkion viemistä hänen kohtuunsa, saadaan tuotetut alkiot luovuttaa käytettäväksi toisen parin hedelmöityshoidoissa. Luovutus on mahdollinen, jos ne, joiden sukusoluista alkio on muodostettu, ovat antaneet kirjallisen suostumuksensa.

4 §

Sukusolujen ja alkoiden käytön rajoitukset

Hedelmöityshoidossa ei saa käyttää:

- 1) sukusoluja ja alkioita, joiden perimään on puututtu;
- 2) alkioita, joita on saatu toisintamalla;
- 3) sukusoluja, joita on käytetty tutkimustoiminnassa.

Hedelmöityshoidoissa saa tuottaa alkioita vain sen määrän, joka on tarkoitus viedä naiseen yhden kuukautiskierron aikana raskauden aikaansaamiseksi.

Tässä laissa tutkimustoimintana ei pidetä hedelmöityshoitoon tarkoitettujen sukusolujen tai alkoiden havainnointia tai muuta toimenpidettä, jonka tarkoituksena on ylläpitää tai parantaa sukusolujen hedelmöittymiskykyä ja alkoiden elinkelpoisuutta, jos havainnointi tai toimenpide ei vaaranna alkion luonnollista kehitystä.

5 §

Lapsen ominaisuuksiin vaikuttaminen

Lapsen sukupuolen määräytymiseen voidaan vaikuttaa valikoimalla sukusoluja, jos sukusoluista syntyvällä toista sukupuolta olevalla lapsella olisi huomattava vaara saada vakava sairaus. Hedelmöityshoidon avulla syntyvän lapsen ominaisuuksiin vaikuttaminen muulla tavoin on kielletty.

6 §

Sukusolujen säilyttäminen

Omaa lapsettomuuden hoitoa varten varastoidut sukusolut on hävitettävä, kun palvelujen tuottajan tietoon on tullut, että se henkilö, jonka sukusoluista on kyse, on kuollut.

Lisäksi sukusolut on hävitettävä, kun palvelujen tuottaja on vastaanottanut asianomaisen pyynnön sukusolujen hävittämisestä.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetyn estämättä sukusoluja voidaan hävittämisen sijasta käyttää muuhun luvalliseen tarkoitukseen, jos se, jonka sukusoluista on kysymys, on antanut kirjallisen suostumuksensa siihen.

2 luku

Hedelmöityshoidon antaminen

7 §

Hedelmöityshoidon antamisen edellytykset

Hedelmöityshoitoa saadaan antaa, jos:

1) pari kärsii tahattomasta lapsettomuudesta tai parin sukusoluista syntyvällä lapsella on huomattava vaara saada vakava sairaus; ja

2) pari on antanut suostumuksensa siihen.

Hedelmöityshoitoa ei saa antaa, jos:

1) raskaus aiheuttaisi naisen iän tai terveydentilan vuoksi huomattavan vaaran naisen tai lapsen terveydelle;

2) parin osapuoli on peruuttanut suostumuksensa hedelmöityshoidon antamiseen;

3) parin osapuolista toinen on kuollut, paitsi jos mies on kuollut sen jälkeen, kun hoidossa on jo tuotettu alkioita;

4) on ilmeistä, ettei pari voi turvata lapselle tasapainoista kehitystä; tai

5) on syytä olettaa, että lapsi aiotaan antaa otolapseksi.

8 §

Tietojen antaminen parille

Palvelujen tuottajan on annettava hedelmöityshoitoa saavalle parille riittävä selvitys hoitomenetelmien luonteesta, seurauksista ja riskeistä. Palvelujen tuottajan on järjestettävä parille mahdollisuus keskustella näistä kysymyksistä asiantuntijan kanssa.

Parin tiedonsaantioikeudesta on voimassa, mitä potilaan oikeudesta saada tietoja säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992).

9 §

Parin suostumuksesta laadittava asiakirja

Hedelmöityshoitoon annettavasta suostumuksesta on tehtävä asiakirja, josta ilmenevät:

1) naisen ja miehen nimi, henkilötunnus tai syntymäaika ja osoite;

2) hoitomenetelmä, johon suostumus annetaan;

3) suostumuksen voimassaolo ja mahdolliset ehdot hoidon antamiselle; sekä

4) 8 §:ssä edellytetyn toimenpiteen suorittaminen.

Asiakirja on päivättävä, ja sen allekirjoittavat suostumuksen antajat ja vastaanottava palvelujen tuottaja. Asiakirjasta on annettava kappale sekä naiselle että miehelle ja talletettava yksi kappale palvelujen tuottajan arkistoon. Asiakirja on säilytettävä erillään asianomaisia koskevista muista potilasasiakirjoista.

Asiakirjan arkistoitavaan kappaleeseen on lisäksi merkittävä tiedot käytetystä menetelmästä, mahdollisesti asetettujen ehtojen noudattami-

sesta, menetelmän käytön ajankohdasta ja todetusta raskaudesta.

10 §

Päätös hedelmöityshoidon antamisesta

Paria hoitava lääkäri päättää hedelmöityshoidon antamisesta varmistauduttuaan siitä, että edellytykset hoidon antamiseen täyttyvät.

11 §

Todistus hedelmöityshoidon antamisesta

Palvelujen tuottajan on naisen tai miehen pyynnöstä annettava kirjallinen todistus käytetystä menetelmästä, mahdollisesti asetettujen ehtojen noudattamisesta, menetelmän käytön ajankohdasta ja alkaneesta raskaudesta.

3 luku

Toimintaa koskevat säännökset

12 §

Lupa

Sukusolujen ja alkioiden varastointiin ja hedelmöityshoidon antamiseen tulee olla Terveysturvakeskuksen lupa. Lupa voidaan myöntää sellaiselle terveydenhuollon toimintayksikölle tai erityisesti hedelmöityshoitoon perehtyneelle erikoislääkärille, jolla on toimintaan asianmukaiset tilat ja laitteet sekä toiminnan edellyttämä henkilökunta.

Lupa voidaan myöntää myös niin, että se koskee vain tiettyä hoitomenetelmää.

13 §

Varastoinnista perittävät maksut

Palvelujen tuottaja saa periä sukusolujen varastoinnista enintään sellaisen maksun, joka kattaa toiminnasta aiheutuneet kustannukset ja kohdalliset työpalkkiot.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettujen maksujen tarkemmista perusteista.

14 §

Toimintatiedot

Palvelujen tuottajan on annettava tässä laissa tarkoitettua toiminnastaan asianomaiselle viranomaiselle tiedot valvontaa, seurantaa ja tilastointia varten siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin säädetään.

15 §

Luvan peruuttaminen

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi peruuttaa 12 §:ssä tarkoitettua lupaa, jos hedelmöityshoidossa tai sukusolujen varastoinnissa on olennaisesti rikottu toimintaa koskevia voimassa olevia säännöksiä. Terveysturvakeskus voi tarvittaessa määrätä suoritettavaksi toiminnan tarkastamisen. Jos toiminnassa esiintyy puutteita tai epäkohtia, Terveysturvakeskus voi määrätä toiminnan keskeytettäväksi, kunnes puutteet tai epäkohdat on korjattu, taikka peruuttaa annetun luvan.

Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

16 §

Toiminnan lopettaminen

Kun palvelujen tuottaja lopettaa toimintansa, on kaikki sen varastointitoimintaan liittyvät asiakirjat siirrettävä säilytettäväksi Terveysturvakeskuksen määräämälle julkiselle palvelujen tuottajalle tai sellaiselle yksityiselle palvelujen tuottajalle, joka suostuu ottamaan asiakirjat vastaan.

Myös jäljellä oleva sukusolujen varasto on siirrettävä 1 momentissa mainitulle palvelujen tuottajalle, jos se suostuu ottamaan varaston vastaan. Muussa tapauksessa varasto on hävitettävä.

Varaston tai siihen liittyvät asiakirjat vastaanottaneeseen palvelujen tuottajaan sovelletaan tä-

män lain säännöksiä palvelujen tuottajan oikeuksista ja velvollisuuksista.

4 luku

Erinäiset säännökset

17 §

Salassapito

Tässä laissa tarkoitettut asiakirjat ovat salassa pidettäviä sen mukaan kuin säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa potilasasiakirjoista.

18 §

Asioiden käsittely Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa

Terveystieteiden tutkimuskeskukselle 12 ja 15 §:n mukaan kuuluvat asiat käsitellään keskuksen raskauden keskeyttämis- ja sterilointiasioiden lautakunnassa.

Lautakunnassa on sen käsitellessä 12 tai 15 §:ssä tarkoitettuja asioita puheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä. Puheenjohtajan tulee olla Terveystieteiden tutkimuskeskuksen virkamies ja yhden jäsenistä tulee edustaa oikeustieteellistä, yhden lääketieteellistä ja yhden sosiaalista asiantuntemusta. Lautakunnan on tarvittaessa kuultava psykiatrian, synnytysopin ja perinnöllisyyslääketieteen asiantuntijoita. Lautakunta on päätösvaltainen täysilukuisena.

19 §

Tarkemmat säännökset menettelystä ja toimintaedellytyksistä

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin:

1) 3 §:ssä tarkoitettua alkion luovuttamisesta;

2) 6 §:ssä tarkoitettua sukusolujen varastoinnista sekä hävittämisestä;

3) 12 §:ssä tarkoitetuista tiloista, laitteista ja henkilökunnasta sekä muista toimintaedellytyksistä; sekä

4) 16 §:ssä tarkoitettuun toiminnan lopettamiseen liittyvistä asiakirjojen siirtoa ja sukusolujen varastoa koskevista toimenpiteistä.

20 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännöksestä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

21 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 17 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

22 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 . Lain 12 ja 18 § tulevat kuitenkin voimaan jo päivänä kuuta 200 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

23 §

Siirtymäsäännökset

Alkioita, jotka ennen tämän lain voimaantuloa on luovutettu tai varastoitettu hedelmöityshoidossa käytettäväksi, saadaan lain voimaantulon jälkeen käyttää sellaisen naisen hedelmöityshoidossa, jonka munasolua on käytetty alkion tuottamisessa ja jonka hedelmöityshoitoa varten alkio on tuotettu tai joka on synnyttänyt sisaruk-

LA 140/2005 vp — Päivi Räsänen /kd ym.

sen samojen henkilöiden sukusoluilla tuotetusta alkiosta.

Hakemus 12 §:ssä tarkoitetun luvan saamiseksi voidaan ottaa käsiteltäväksi ennen lain voimaantuloa. Jos hakemus on tehty ennen lain voi-

maantuloa, palvelujen tuottaja voi lain voimaantulon jälkeen jatkaa toimintaansa ilman lupaa noudattaen tämän lain säännöksiä, kunnes hakemus on ratkaistu. Lupahakemus on ratkaistava puolen vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 2005

Päivi Räsänen /kd
Sari Essayah /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Seppo Lahtela /kesk

Timo Soini /ps
Lauri Oinonen /kesk
Leena Rauhala /kd
Kari Kärkkäinen /kd